

LIEPĀJAS LEĻĻU TEĀTRIS

Ansītis & Grietiņa

Saldi melna pasaka

METODISKAIS MATERIĀLS PEDAGOGIEM

Ieteicamais vecums: 1.–9. klase

Latviešu valoda un literatūra · Sociālās zinības · Klases stunda · Kultūras izpratne un pašizpaušme

www.liepajaslelles.lv

[liepajaslelles](https://www.facebook.com/liepajaslelles)

[liepajaslelles](https://www.instagram.com/liepajaslelles)

IZSAKI VIEDOKLI PAR IZRĀDI!

<https://izrades.lv/2024-2025/liepajas-lellu-teatris/ansitis-un-grietina>

Materiālu sagatavoja Liepājas Leļļu teātris sadarbībā ar Liepājas Izglītības pārvaldi un biedrību MARTA

SATURS

1. Par izrādi	lpp.2
2. Pedagogam pirms izrādes	lpp.3
3. Mācību sasniedzamie rezultāti	lpp.3
4. Aktivitātes pirms izrādes skatīšanās	lpp.3
5. Sarunas pēc izrādes (1.–4. klase)	lpp.4
6. Sarunas pēc izrādes (5.–9. klase)	lpp.4
7. Latviešu literatūras uzdevumi	lpp.4
8. Sociālo zinību uzdevumi	lpp.4
9. Klases stundas aktivitātes	lpp.5
10. Starpdisciplinārie radošie uzdevumi	lpp.5
11. Ja saruna kļūst personiska	lpp.6
12. Kur meklēt palīdzību	lpp.6

1. PAR IZRĀDI

Izrādes pamatā ir Brāļu Grimmu pasaka "Ansītis un Grietiņa". Izrādē pasakas sižets kļūst par pamatu sarunai par mūsdienu bērnu ikdienu, ģimenes attiecībām, sociālo nevienlīdzību, atkarībām, reklāmu un patērētāju kultūru, vienlaikus saglabājot tumši ironisku humoru un vizuāli pievilcīgu, bērniem tik aktuālu "dark" filmu un multiplikācijas stilu ar "Wednesday", "Adamsu ģimene" un "Viesnīca Transilvānija" kā spilgtākajiem piemēriem izrādes satura pasniegšanai un vizuālajai izteiksmei.

Ansītis. Un Grietiņa. Divi mīļīgi bērniņi ar jaukiem vārdiņiem dzīvo mājiņā kopā ar tētīti un mammīti, kuri kādu dienu... nolemj aizvest savus bērnus uz mežu UN TUR ATSTĀT.

Pasakām ir trīs labas īpašības. Pirmā – tās nekad nenoveco, dārgie bērni un vecāki, nekas nav mainījies pēdējo divsimts gadu laikā, biezoknī joprojām dzīvo ragana, un, rijot saldumus bez sāta, joprojām var iekulties nepatīkšanās. Otrā – no bezizejas pasakās vienmēr ir kāda izeja. Pat, ja liekas, ka nav – tā uzrodas tepat aiz stūra vai mežā aiz līkā koka. Un visbeidzot trešā – pasakas ir lieliska vieta, kur mācīties baidīties. Jo pasakas vienmēr beidzas laimīgi. Nu, ja vien tu neesi Ragana.

IZRĀDĒ AKTUALIZĒTAS TĒMAS PAR:

- vecāku un bērnu attiecībām
- nabadzību un sociālo nevienlīdzību
- cukura un viedierīču ietekmi
- reklāmu un patērētāju kultūru
- dzimumu lomām
- pieaugšanu un atbildību

RADOŠĀ KOMANDA

Dramaturģe un režisore | **ANTA PRIEDĪTE**

Scenogrāfija, kostīmi | **AIGARS OZOLIŅŠ**

Komponists | **ROBERTS DINTERS**

Lomās | **MADARA ENKUZENĀ, ALEKSANDRS JONOVŠ, INGA ŠTELMAHERE** vai **ILZE ROČĀNE**

Leļļu meistari | **KRISTA ĶIPURE, ALEKSANDRS JONOVŠ**

Kostīmu meistares | **DANA MAĻAVKINA, DACE LANKA**

Dekorāciju izgatavošana | **JEVGEŅIJS STŪRMANIS**

Skaņu operators | **KRISTAPS ŽILINSKIS**

Gaismu mākslinieks | **JĀNIS BRAŠS**

2. PEDAGOGAM PIRMS IZRĀDES

Izrāde atklāti runā ar bērniem par tēmām, kas ikdienā bieži paliek nepateiktas – grūtībām ģimenē, patērētāju sabiedrības radītiem kārdinājumiem, atkarībām un izvēlēm. Tā izmanto tumšās pasakas žanru un humoru, lai šīs tēmas padarītu tuvākas un vieglāk pārrunājamas, nevis biedējošas.

Pirms izrādes apmeklējuma iesakām:

- iepazīstināt skolēnus ar klasiskās pasakas sižetu, ja tas vēl nav pazīstams;
- paskaidrot, ka izrāde nav burtiska, bet mūsdienīga interpretācija ar tumšāki ironiskiem un humoristiskiem elementiem;
- radīt drošu un atbalstošu vidi sarunām pēc izrādes – bez nosodījuma un ar telpu jautājumiem;
- iepriekš pārskatīt šajā materiālā piedāvātos jautājumus un izvēlēties savai klasei piemērotākos.

Ieteikums: ja klasē ir skolēni, kuru ģimenes pieredze var būt tuva izrādes tematikai (piem., materiālas grūtības, atkarības ģimenē), plānojiet sarunu īpaši rūpīgi un, ja nepieciešams, konsultējieties ar skolas atbalsta personālu jau pirms izrādes.

3. MĀCĪBU SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

Materiāls veidots atbilstoši kompetenču pieejai izglītībā un ļauj sasniegt šādus rezultātus:

JOMA	1.–4. KLASE	5.–9. KLASE
Latviešu valoda un literatūra	• prot pastāstīt pasakas sižetu un raksturot varoņus • salīdzina divus viena sižeta atveidojumus	• analizē simbolus un mūsdienīgas pasaku interpretācijas • pamato viedokli par autora izteiksmes līdzekļu izvēli
Sociālās zinības	• nosauc drošas rīcības piemērus grūtā situācijā • izprot ģimenes locekļu savstarpējo atbildību	• analizē izvēļu un seku sakarības • izvērtē reklāmas un patēriņa kultūras ietekmi uz saviem vai citu lēmumiem
Kultūras izpratne un pašizpaušme	• izsaka emocijas un iespaidus radošā darbā • atpazīst vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus izrādē	• interpretē scenogrāfijas un tēlu simboliku • veido savu radošo darbu izrādes tēmu kontekstā

4. PIRMS IZRĀDES AKTIVITĀTES

1.–4. KLASE

1. Kas ir pasaka?
2. Vai visas pasakas ir jautras?
3. Kādi ir Ansīša un Grietiņas piedzīvojumi klasiskajā pasakā?
4. Ko nozīmē uzticēties saviem vecākiem?

5.–9. KLASE

5. Vai visas izvēles dzīvē ir vienkāršas?
6. Kas bērniem rada vislielākos kārdinājumus?
7. Kā reklāma ietekmē mūsu izvēles?
8. Vai pieaugšana vienmēr ir viegla?

PROGNOZĒŠANAS UZDEVUMS (visām vecuma grupām)

Pirms izrādes uzrakstiet uz tāfeles nosaukumu "Saldi melna pasaka". Lūdziet skolēniem īsi pierakstīt vai pastāstīt, ko, viņuprāt, varētu nozīmēt šis nosaukums un kā tas var atšķirties no pazīstamās pasakas. Pēc izrādes atgriezieties pie šīm prognozēm un salīdziniet.

5. SARUNAS PĒC IZRĀDES (1.–4. KLASE)

Pārrunā:

- Kurš bija drosmīgākais varonis?
- Kura bija visgrūtākā situācija?
- Kā Tu rīkotos katra varoņa vietā?
- Kas izrādē Tevi pārsteidza visvairāk?
- *Uzdevums: uzzīmē vienu ainu, kas tev palika atmiņā visvairāk.*

6. SARUNAS PĒC IZRĀDES (5.–9. KLASE)

Diskusija:

- Kā izrāde atšķiras no Brāļu Grimmu pasakas?
- Kāpēc režisore izmantojusi ironisku humoru un pārspīlējumus, lai runātu par tik nopietnām tēmām?
- Ko simbolizē cukurs?
- Kā Tu raksturotu Raganu, kādas cilvēciskas īpašības viņai piemīt? Un vai Raganas tēls ir interpretējams arī plašāk – ne tikai kā persona, bet arī mūsu sabiedrībā izplatīta parādība?
- Ar kādiem mākslinieciskiem paņēmieniem izrādē attēlotas dzimumu lomas un vai tās atbilst mūsdienu priekšstatiem?

7. LATVIEŠU LITERATŪRAS UZDEVUMI

1.–4. KLASE

- Ansītis un Grietiņa veic iniciācijas jeb varoņa ceļojumu. Sastādi Ansīša un Grietiņas piedzīvojumu ceļa karti – no mājām līdz Raganai un atpakaļ.
- Nosauc trīs īpašības, kas raksturo galvenos varoņus.
- Izdomā citu nosaukumu izrādei un pamato savu izvēli.

5.–9. KLASE

- Izveido salīdzinājuma tabulu, kurā raksturo klasisko pasaku, kas pretstatīta izrādes interpretācijai (raksturo varoņus, vidi, konfliktu, atrisinājumu). Pretstati un analizē ne tikai izrādē un pasakā attēlotās norises, bet arī to vizualitāti.
- Analizē, kā izrādē izmantots "tumšās pasakas" (*dark fairy tale*) žanrs un kāda ir tā funkcija.
- Uzraksti īsu recenziju (10–12 teikumi) par izrādi, iekļaujot savu vērtējumu un pamatojumu.
- Radošās rakstīšanas uzdevums: turpini pasaku – kas notiek ar varoņiem pēc izrādes beigām?

8. SOCIĀLO ZINĪBU UZDEVUMI

TĒMA: **IZVĒLES UN SEKAS**

- Kas ietekmē mūsu izvēles?
- Kā rodas atkarības?
- Kāpēc cilvēki dažreiz pieņem sliktus lēmumus?
- Kā atšķirt īstas vajadzības no vēlmēm?

TĒMA: **ĢIMENE**

- Kā Tu raksturotu drošu ģimeni?
- Kā un kam bērni var lūgt palīdzību?
- Kas notiek, ja pieaugušajiem ir grūti?

Svarīgi uzsvērt, ka dažkārt arī pieaugušie piedzīvo grūtības un viņiem nepieciešams atbalsts. Izrāde aicina nevis nosodīt, bet domāt par līdzatbildību, savstarpēju sapratni un rūpēm.

TĒMA: **REKLĀMA UN MEDIJPRATĪBA**

- Kā izrādē attēlota reklāmas un patērētāju kultūras ietekme uz varoņu izvēlēm?
- Atrodi piemēru savā ikdienā, kad reklāma ietekmējusi Tavu izvēli.
- Kā atpazīt manipulatīvu vēstījumu reklāmā?

9. KLASĒS STUNDAS AKTIVITĀTES

VĒRTĪBAS

Atzīmē, kuras īpašības palīdzēja varoņiem, un pārrunājiat piemērus no izrādes.

- ☐ drošme
- ☐ sadarbība
- ☐ uzticēšanās
- ☐ neatlaidība
- ☐ atbildība
- ☐ godīgums

REFLEKSIJAS APLIS

Sēdieties aplī un lūdziet katram skolēnam pabeigt vienu teikumu (var izvēlēties):

- "Es justos drošs/-a, ja..."
- "Man palīdz, ja..."
- "Es varu lūgt palīdzību..."

Aktivitāte palīdz skolēniem praktizēt vārdus, ar kuriem izteikt vajadzības un lūgt atbalstu – prasmi, ko tieši šī izrāde aktualizē caur varoņu pieredzi.

10. STARPDISCIPLINĀRIE RADOŠIE UZDEVUMI

1.–4. KLASĒ

Izveido savu pasaku ģimenes mājiņu. Padomā: no kā tā būvēta; kādi tajā ir noteikumi; kas tajā dzīvo.

5.–9. KLASĒ

Izveido plakātu "Kas mani vilina?". Sadaliet plakātu divās daļās:

ĀRĒJIE VILINĀJUMI

- reklāmas
- saldumi
- telefoni
- sociālie tīkli

MANI SPĒKA AVOTI

- ģimene
- draugi
- sports
- hobiji
- daba
- grāmatas

STARPPRIEKŠMETU SAIKNE

LITERATŪRA

- Citu Brāļu Grimmu pasaku vēstījums
- simboli literatūrā
- pasaku mūsdienīgas interpretācijas (dzīves piemēri)

SOCIĀLĀS ZINĪBAS

- ģimenes loma
- atbildīga rīcība
- medijpratība
- veselīgi ieradumi

VIZUĀLĀ MĀKSLA

- "dark" pasaku/ filmu / modes estētika
- krāsu simbolika
- scenogrāfijas analīze

PAPILDU IDEJAS SKOLOTĀJIEM

- Teātra māksla/ Drāma: improvizē īsu ainu, kurā varonis izvēlas atteikties no kārdinājuma.
- Mūzika: klausieties izrādes mūzikas fragmentu un pārrunājiat, kā skaņa veido "saldū", "kārdinošu", "biedējošu", "tumšu" vai citu noskaņu.
<https://klasika.lsm.lv/lv/raksts/mana-muzika/aigars-ozolins-man-visvairak-patik-nejausiba-ka-muzika-pie-mani.a219508/>
- Vizuālā māksla: zīmē Raganu, kādu to iztēlojies pēc izrādē redzētā.

11. JA SARUNA KĻŪST PERSONISKA

Izrādē tiek skartas tēmas par bērnu drošību, ģimenes attiecībām, vecāku bezpalīdzību un izmisumu, nabadzību, vientulību, atstumtību, kārdinājumiem, atkarībām un pieaugšanu. Dažiem skolēniem šīs tēmas var sasaukties ar personīgo pieredzi.

Skolotājam nav jāmeklē visas atbildes. Daudz svarīgāk ir radīt drošu vidi, kurā skolēns jūtas uzklauts un zina, pie kā iespējams vērsties pēc palīdzības.

Ja sarunas laikā skolēns atklāj satraucošu informāciju par sevi vai citu bērnu, ieteicams rīkoties atbilstoši izglītības iestādes iekšējai kārtībai un nepieciešamības gadījumā piesaistīt skolas atbalsta personālu.

12. KUR MEKLĒT PALĪDZĪBU?

Valsts un nevalstiskās organizācijas:

BĒRNU UN PUSAUDŽU UZTICĪBAS TĀLRUNIS ☎ 116 111

Anonīmas konsultācijas bērniem un pusaudžiem 24/7.

PUSAUDŽU RESURSU CENTRS, Liepājas filiāle ☎ +371 26623422

Individuālas konsultācijas jauniešiem un ģimenēm. Nodrošina dažādas atbalsta programmas pusaudžiem.

Centrs MARTA, Liepājas filiāle ☎ +371 29195442

Sniedz psiholoģisku, sociālu un juridisku palīdzību bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem vardarbības, attiecību un drošības jautājumos.

Atbalsta centrs "TILTS" ☎ +371 25181900

Sniedz profesionālu psiholoģisko atbalstu un īsteno apmācības profesionāļiem un brīvprātīgajiem darbā ar bērniem, jauniešiem un audzģimenēm.

uzvediba.lv

Palīdz skolām, pedagogiem un vecākiem risināt uzvedības, vardarbības un savstarpējo attiecību jautājumus.

Drossinternets.lv

Palīdzība situācijās, kas saistītas ar kibervardarbību, interneta drošību un ziņošanu par pārkāpumiem internetā.

VALSTS POLICIJA ☎ 110

Ja bērna drošība ir apdraudēta.

Liepāja •

LATVIJAS
SKOLAS **SOMĀ**

www.liepajaslelles.lv • Novērtē redzēto: izrades.lv